

Resultaten op het terrein van wetgeving

Op 1 januari 2014 treedt een wet in werking die het mogelijk maakt dat de Staat al tijdens het opsporingsonderzoek conservatoir beslag kan leggen op het vermogen van de verdachte van een misdrijf ten gunste van het slachtoffer. Het beslag wordt gelegd als de rechter-commissaris daarvoor toestemming heeft gegeven. In spoedeisende gevallen, zoals bij ontdekking op heterdaad, kan met mondelinge toestemming worden volstaan.

Deze wet maakt deel uit van een reeks van wetten die sinds het aantreden van het kabinet Rutte II in werking zijn getreden. Minister Opstelten en staatssecretaris Teeven zetten zich volop in om het wetgevingsprogramma van Veiligheid en Justitie uit te voeren. Doel is een veiliger Nederland, ingebed in een sterke rechtsstaat. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste wetten.

Nationale politie

De invoering van de nationale politie op 1 januari 2013 betekent dat de huidige 25 regiokorpsen en het Korps landelijke politiediensten opgaan in 1 landelijk korps dat zal bestaan uit 10 regionale eenheden, een landelijke eenheid en een ondersteunende dienst voor bedrijfsvoeringstaken, zoals ICT en personeelszaken. De korpschef wordt belast met de leiding en het beheer van de nationale politie. Hij is ondergeschikt aan de minister van Veiligheid en Justitie en legt ook verantwoording aan hem af.

Herziening gerechtelijke kaart

Met de herziening van de gerechtelijke kaart wordt het aantal arrondissementen teruggebracht tot 10 en het aantal ressorten tot 4. Daarmee wordt een nieuwe stap gezet in een lange geschiedenis. Sinds 1877 kent Nederland 5 gerechtshoven, de 19 rechtbanken dateren van 1934. Het oorspronkelijk voorgestelde arrondissement Oost-Nederland is met ingang van 1 april 2013 gesplitst in de arrondissementen Overijssel en Gelderland. Er komen dan 11 arrondissementen, in plaats van 10. Dit is het gevolg van een motie die tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer werd ingediend en aanvaard.

Brandweer

Op 1 januari 2013 is de wet in werking getreden waardoor de brandweer voortaan is opgenomen in de veiligheidsregio's. Door deze wetswijziging zullen alle (inter-)

gemeentelijke korpsen opgaan in de regionale brandweer. Daarnaast worden alle taken op het terrein van de fysieke veiligheid gebundeld in 1 organisatie, het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV). Het IFV wordt bestuurd door de voorzitters van de 25 veiligheidsregio's. Het instituut deelt onder meer informatie en expertise, beheert materieel en telecomvoorzieningen en houdt zich bezig met opleidingen.

Herziening ten nadele

Een onherroepelijk vrijgesproken verdachte kan met ingang van 1 oktober 2013 voor hetzelfde delict alsnog worden vervolgd, wanneer nieuw zeer belastend bewijs opduikt. Niet alleen bij misdrijven waar levenslange gevangenisstraf op staat en die de dood van een ander tot gevolg hebben, maar ook bij doodslag en bij gewelds- en zedenzaken met dodelijke afloop.

Bedrijfsleven

Nederlandse naamloze en besloten vennootschappen kunnen sinds 1 januari 2013 kiezen voor de nieuwe regeling van het zogeheten 'one tier' of monistisch bestuursmodel, waardoor het mogelijk is taken binnen het bestuur van een onderneming te verdelen over uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders. Als voordeel van het monistisch of 'one tier' model wordt genoemd dat bestuurders eerder en meer informatie krijgen dan commissarissen, of zij zich nu bezig houden met de algemene lijn of (ook) met het uitvoerende bestuur.

Rechter-commissaris

De rechter-commissaris kreeg in 2013 een nieuwe, meer controlerende rol in het onderzoek in strafzaken. De officier van justitie behoudt de leiding over de opsporing en is verantwoordelijk voor de vervolging. De rechter-commissaris heeft in het vervolg de taak om toezicht te houden op de voortgang van het onderzoek. Dit verruimt de mogelijkheden voor de rechter-commissaris om in het vooronderzoek vooral ten aanzien van de rechtmatigheid van de opsporing een rol te spelen. Het oude gerechtelijk vooronderzoek als apart onderzoekskader is afgeschaft.

Recht van enquête

De toegang van aandeelhouders van grote naamloze en besloten vennootschappen (NV's en BV's) tot de Ondernemingskamer van het gerechtshof in Amsterdam is beperkt. Zij moeten meer aandelen vertegenwoordigen voor een onderzoek naar de gang van zaken bij een

onderneming. De nieuwe regels zijn op 1 januari 2013 in werking getreden. Op dit moment kunnen aandeelhouders naar de rechter stappen als de nominale waarde van hun aandelen ten minste 225.000 euro bedraagt (of als zij 10 procent van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigen). Omdat deze grens voor ondernemingen met een groot aandelenkapitaal erg laag is, moeten aandeelhouders voortaan minimaal 1 procent kapitaal vertegenwoordigen als de NV of BV een geplaatst kapitaal heeft van 22,5 miljoen euro of meer. Of hun belang moet een beurswaarde hebben van ten minste 20 miljoen euro. Voor vennootschappen met een lager geplaatst kapitaal verandert er op dit punt niets.

Bestuursprocesrecht

Bestuursrechters krijgen meer mogelijkheden om zaken sneller en definitief af te doen. De wet die het bestuursprocesrecht efficiënter en eenvoudiger maakt, trad op 1 januari 2013 in werking. Het zal bijvoorbeeld minder vaak nodig zijn om een heel nieuw besluitvormingstraject te volgen als de rechter gebreken in een besluit van bijvoorbeeld een gemeente of provincie heeft geconstateerd die er voor de inhoud van het besluit niet toe doen. Dit voorkomt onnodige vertraging in de procedure. Het kabinetsbeleid is erop gericht te bevorderen dat zoveel mogelijk geschillen na afloop van één bestuursrechtelijke procedure definitief zijn beslecht, met andere woorden: dat de eerste uitspraak van de bestuursrechter ook daadwerkelijk een einduitspraak is. Dat komt burgers en bestuur ten goede.

Hogere straf voor mensenhandel

De gevangenisstraf voor mensenhandel is met ingang van 1 april 2013 omhoog gegaan van acht naar twaalf jaar. De maatregel past binnen de doelstelling van het regeerakkoord om mensenhandel intensiever op te sporen en te bestrijden. Omdat de criminele praktijken van loverboys onder mensenhandel vallen, zal ook deze groep harder worden aangepakt. De maatschappelijke verontwaardiging over deze vorm van moderne slavernij is terecht zeer groot. Loverboys maken immers slachtoffers onder de meest kwetsbaren in onze samenleving.

Daarnaast gaat de gevangenisstraf omhoog voor degene die een beroep of gewoonte maakt van het tewerkstellen van illegale vreemdelingen. Dat maximum gaat van drie naar vier jaar. Zo komen extra opsporingsbevoegdheden beschikbaar om de opsporing van dit misdrijf te vergemakkelijken.

Vervolgingsverjaring aangepast

De verjaring van misdrijven waar een gevangenisstraf van twaalf jaar of meer op staat, is met ingang van 1 april 2013 afgeschaft. Dat geldt eveneens voor ernstige zedenmisdrijven met kinderen. Nu verjaren alleen de misdrijven met levenslange gevangenisstraf niet. Verder wordt de verjaringstermijn verlengd van misdrijven met een gevangenisstraf van acht jaar of meer. Die termijn wordt 20 jaar in plaats van de huidige 12 jaar. Hieronder vallen onder meer zware mishandeling en diefstal met geweld. Tegelijkertijd krijgt een slachtoffer van een misdrijf langer de tijd om een schadevergoeding aan te vragen. Hiermee wil het kabinet de positie van slachtoffers en nabestaanden verbeteren.

Massavordering bij faillissement sneller afhandelen

Curatoren kunnen faillissementen vanaf 1 juli 2013 met grote aantallen schuldeisers sneller afwikkelen. Dat kan door in een faillissement gebruik te maken van de procedure in de Wet collectieve afhandeling massaschade (WCAM). Die maakt het mogelijk een overeenkomst over de afwikkeling van een massaschade verbindend te laten verklaren voor de gehele groep schuldeisers. Met de maatregel worden de vorderingen van elke schuldeiser niet langer individueel vastgesteld. Nu onderzoekt de curator elke claim afzonderlijk. Dat is bij de afwikkeling van een faillissement met vele duizenden vorderingen bewerkelijk, kostbaar en tijdrovend waardoor de liquidatie van de boedel traag verloopt en schuldeisers lang op hun geld moeten wachten.

Europees bewijsverkrijgingsbevel

Het vergaren en overdragen van voorwerpen, documenten of gegevens die kunnen dienen tot bewijs in een strafzaak gaat vanaf 1 juli 2013 makkelijker door de invoering van het Europees bewijsverkrijgingsbevel. Wanneer in de loop van een opsporingsonderzoek blijkt dat zich in een andere lidstaat bewijsmateriaal bevindt, is de medewerking van die andere lidstaat vereist om over de voorwerpen of gegevens te kunnen beschikken.

Regeling schadevergoeding bij onrechtmatig overheidshandelen

Het recht op schadevergoeding als de overheid een onrechtmatig besluit heeft genomen, is vanaf 1 juli 2013 eenvoudiger en toegankelijker geworden. Met name is wat gedaan aan de ingewikkelde bevoegdheidsverdeling tussen verschillende rechters voor degene die aanspraak wil maken op zo'n schadevergoeding. Daarvan is bijvoorbeeld sprake als de overheid schade moet vergoeden omdat ten onrechte een vergunning werd geweigerd. Voor burgers is het nu

nog lastig om uit te maken bij welke rechter zij in een bepaald geval moeten zijn. De nieuwe regeling geeft duidelijk aan hoe de verdeling is tussen de bestuursrechter en de burgerlijke rechter. Voor gevallen waarin de bestuursrechter bevoegd is, is er een laagdrempelige en eenvoudige procedure in de Algemene wet bestuursrecht opgenomen om schade als gevolg van onrechtmatig overheidshandelen vergoed te krijgen.

Vastgoedtransacties toetsen

Ook is sinds 1 juli 2013 de uitbreiding van de Wet Bibob van kracht. De huidige regeling was al van toepassing op vergunningen voor evenementen, horeca, bordelen, coffeeshops, bouw en milieugunningen. Daar zijn nu bij gekomen: vergunningen voor kamerverhuurders, vastgoedtransacties van de (rijks)overheid, vergunningen voor strategische goederen (o.a. wapens) en kansspeexploitatievergunningen. Gemeenten krijgen meer verantwoordelijkheid en vrijheid om maatwerk in de toepassing te bevorderen. Doordat de lokale problematiek kan verschillen mogen zij zelf bepalen op welke gemeentelijke vergunningen zij Bibob willen toepassen. Ook dalen de administratieve lasten voor ondernemers.

Aanpak huwelijksdwang versterkt

De maximumstraf die voor huwelijksdwang kan worden opgelegd is sinds 1 juli 2013 verhoogd van 9 maanden naar twee jaar gevangenisstraf. Met deze forse verhoging geeft het kabinet aan huwelijksdwang als een ernstig misdrijf aan te merken dat in de Nederlandse samenleving niet wordt getolereerd. Ook biedt het wetsvoorstel meer bescherming aan kinderen als zij slachtoffer worden van huwelijksdwang. Dit gebeurt door verlenging van de verjaringstermijn. Nu geldt nog een periode van zes jaar vanaf het moment dat het misdrijf is gepleegd, straks gaat de verjaringstermijn in wanneer het slachtoffer achttien jaar is geworden. Deze ruimere verjaringstermijn geeft het minderjarige slachtoffer van huwelijksdwang meer tijd om als volwassene na te denken over het gedwongen huwelijk en zich bewust te worden van de mogelijkheid van het doen van aangifte. Vaak beseffen kinderen pas op latere leeftijd de volle omvang van wat hen is aangedaan. Voor zedenmisdrijven en vrouwelijk genitale verminking geldt al dat de verjaringstermijn ingaat vanaf achttien jaar.

Betalingsachterstanden

Verder is in 2013 het wetsvoorstel in werking getreden dat te late betaling van rekeningen voor geleverde goederen of diensten tegengaat om de lasten voor het Nederlandse

bedrijfsleven te verminderen, in het bijzonder voor kleine en middelgrote ondernemingen. Straks mogen schuldeisers bij betalingsachterstanden naast de wettelijke handelsrente, die is verhoogd met 1 procentpunt, ook 40 euro als minimumvergoeding voor eigen incassokosten in rekening brengen. Daarnaast komt er een maximumbetalingstermijn van 60 dagen voor handelstransacties tussen ondernemingen, waarvan slechts onder strikte voorwaarden kan worden afgeweken. Verder moeten alle overheidsinstanties hun facturen binnen 30 dagen betalen.

Vertolking en vertaling

Op 1 oktober treedt de wet in werking die de EU-richtlijn vertolking en vertaling in strafzaken omzet in Nederlands recht. Vertolking en vertaling dragen eraan bij dat een verdachte die de taal waarin de procedure wordt gevoerd niet of onvoldoende beheerst, effectief kan deelnemen aan zijn strafproces, dat wil zeggen dat hij kan begrijpen van welk feit hij wordt verdacht en dat hij in staat wordt gesteld zich daartegen te verdedigen. De richtlijn vormt onderdeel van een pakket van maatregelen die beogen binnen de Europese Unie een gelijkwaardig minimumniveau van rechtsbescherming van verdachten te realiseren.

Notariaat

De vernieuwde Wet op het notarisambt (Wna), zoals die op 1 januari 2013 in werking is getreden, verandert veel voor het notariaat. Zo wordt het toezicht versterkt en komt er een scheiding van het wettelijk toezicht en de tuchtrechtspraak. Kandidaten voor benoeming tot notaris worden getoetst op hun persoonlijke geschiktheid. Dat gebeurt door de Commissie toegang notariaat. Ook scherpt de Wna de weigeringsplicht aan: bij een vermoeden van dubieuze praktijken, moet de notaris zijn diensten weigeren.

Modern migratiebeleid

Verder is op 1 juni 2013 de Wet Modern Migratiebeleid in werking getreden. Deze regeling maakt het onder meer mogelijk dat de aanvraagprocedure voor de machtiging tot voorlopig verblijf wordt samengevoegd met de aanvraagprocedure voor de verblijfsvergunning.

Hierdoor vervalt voor veel vreemdelingen en voor de IND een dubbele aanvraagprocedure met een dubbele toetsing. Daarnaast kunnen reguliere verblijfsvergunningen voor een langere duur verleend worden, waardoor vreemdelingen deze minder vaak hoeven te verlengen. Ook kan met de invoering van de Wet modern migratiebeleid makkelijker worden gewisseld van

bijvoorbeeld een onderwijsinstelling zonder dat daar een nieuwe vergunning voor nodig is. Dit leidt tot snellere procedures en minder administratieve lasten voor burgers en bedrijven.

Sterk en onafhankelijk toezicht op collectieve beheersorganisaties

Collectieve beheersorganisaties moeten vanaf 1 juli 2013 inzicht geven in de beheerskosten en de bezoldiging van bestuurders. De drempel voor de beheerskosten ligt op 15 % van de inning en verdeling van de auteursrechtgelden. Cbo's die erboven zitten, moeten tekst en uitleg geven in hun jaarverslag. Auteursrechtgelden moeten binnen drie jaar worden verdeeld. Ook worden hoge salarissen van directeuren aan banden gelegd.

Verruiming van de mogelijkheden tot dwangbehandeling in justitiële inrichtingen

Ook trad op 1 juli 2013 een wet in werking die de mogelijkheden tot dwangbehandeling in justitiële inrichtingen verruimt. De resocialisatie kan in het gedrang komen als een persoon met een gevaarveroorzakende psychiatrische aandoening tijdens een vrijheidsbenemende sanctie zonder behandeling blijft. Dat betekent dat soms tijdens het verblijf in een justitiële inrichting ook tegen de wil van betrokkene behandeling dient plaats te vinden, om verdere gezondheidsschade te voorkomen en een verbetering van de stoornis en het functioneren te bereiken.